

Forfatter: Baggesen, Jens

Titel: Udrag fra Labyrinten

Citation: Baggesen, Jens: "Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig", i Baggesen, Jens: *Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig*, udg. af TORBEN BROSTRØM , Gyldendal, 1971), s. 272. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-baggesen06-shoot-idm139952568559200/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig

Mattheis's ækle *Cato*, *Denners gamle Kiellinghoveder*, mangfoldige *Dyrstykker*, *Blomstestykker* og *Frugtstykker* overfoer mit Blik i mueligste Hast, da det ikke veed at skønne paa nogen af alle disse Herligheder. Talent og Flid er ikke egentlig Kunst. Kunsten fordrer overalt Ideal i mine Tanker, baade i Gienstand og Form. Vise Dyr kunne rigtig nok opidealiseres; men endog disse anbringes dog uidentivl best i Bi-Grupper der, hvor Mennesket, *Kunstens Skaber og Værk*, spiller Hovedrollen. Umiddelbart i Naturen ubehagelige Gienstænde burde Maleren, synes mig, aldrig befatte sig med. Den døde *Cato* er malerisk i det Øieblik han *beslutter at døe*; men ikke i det Øieblik han *døer*, især da han døde paa en saa saare ubehagelig Maade. Hvad visse Dyr og Frugter angaaer, da holder jeg for at Kunstneren uden Fare kunde rette sig efter den Regel: *intet at fremstille for Synet, hvad der bedre og hellere fattes af en anden Sands!* – og upaatvilelig spiser man dog en *stegt Hare*, for Exempel, eller *tilla vede Østers* heller end man seer dem.

Iblandt de mange *Jagstykker*, og deslige, stødte adskillige alt for meget mit blodskye Øie – hvo gider seet *to hinanden sig til døde bidende Hunde?* eller en *Hiort*, i *hvis bløende Ryg de hænge ved Tønderne?* – men dog fandt jeg *et rasende Vildsvin mellem hylende Jagthunde* af *Snyers* saa levende, at jeg maatte yde Mesteren min fulde Beundring.

Den største Samling af gode Stykker her, saa vidt jeg i den korte Tid kunde mærke, tilhøre *Landskabsmalerne*. Af alle behagede mig, næst *Vernets*, ingen mere end *Van der Neers*. *Pousins* svarede fast ganske til den glimrende Forestilling, jeg havde gjort mig derom. Et Stykke i Særdeleshed overtraf alt hvad jeg har seet og indbildt mig i Skovtegning. Men enten maae *Voltaire* have havt den elendigste Smag i Malerie, eller han har sagt den lumpneste af alle sine *Blasphemier*, dengang han tilod sig Vid de uanstændige Linier:

„--- dans sa gloire eternelle
Peint galamment dans le goût de Watteau,“

thi vel veed jeg ikke om Naturen, i sin uendelige Forskællighed nogensteds nogensinde har frembragt noget som langt fra kunde ligne de Stykker, her findes af denne franske Pensler;

men det veed jeg, at han i det mindste ikke har malet i den skjønnne Naturs Smag.

Af den lille, nette, peene, sminkede *Van der Werff* fandtes her adskillige Lækkerheder for Eiskere af Gotgot i Maleriet, hvoraf een allene havde kostet 8000 Gylden, hvorfor jeg tilforlidelig havde betænkt mig paa at give otte Styver. Det største Stykke af ham her var de *ni Muser* – neppe havde han kunnet valgt et med hans Smag mere kontrasterende Æmne. Ingen Maler er i mine Tanker længere fra det væsentlige i Kunsten end netop denne saa berømte Udpensler. Han idealiserer hvad der ikke kan idealiseres, og forsømmer intet i sin overvættede ængstelige Udarbeidelse – undtagen Hovedsagen. *Raphael* gav os Guder og Engle i menneskelig Colorit; han derimod giver os Vanskabninger og Uglebilleder i guddommelig Engiehud. Hans Billeder ere mere til at spise end til at see. Han har ikke malet for den indre, men for den ydre Sands. Det var mig derfor og efter hans Mesterstykkers Betragtning, som om jeg havde forspiist mig i Marzipaner. [...]

Billedgallerier – saaledes som de hidindtil ere indrettede – bidrage meere, troer jeg, til Afsmag, end til Smag for Kuusten. Hvad kan der vel komme ud af at giennemløbe, skeete det end nok saa ofte, nogle hundrede aldeles forskellige Billeder, hvoraf intet sees, som det bør sees: *allens*; hvoraf hvert er indfattet i en al Virkning fordærvende, Øiet blendende og svækkende Rammec; hvoraf de færreste have den rigtige Dag, Maleriet udfordrer, og de fleeste sees i den unaturligste Forkortning? Det er deels paa eengang, deels umiddelbar oven paa hinanden at høre de forskielligste Musiker – og, kunde man, vilde det ikke være meget urimeligere at giennemblade alle Nationers Epopeer og Tragedier paa een Dag, end at besee et saadant Billedgallerie i tre Timer. Man nøies i Grunden paa denne Maade med Rammer (eller Bind), Navne og Titelblade. [...]

Aldrig, i det mindste, burde en *Raphael* og en *Rubens*, en *Titian* og en *Douw*, en *Guido* og en *Teniers* – eller overhovedet en Italiener og en Nederländer hænge ved Siden af hinanden. Det er, som naar man i en Concert vilde give Stykker af en Kir-